

Sesquiterpene lactone mix (Mx 18)

Směs sesquiterpenlaktonů (Lactonum sesquiterpeni)

Koncentrace přípravku: 0,1 % ve vazelině

Vlastnosti

Přípravek – směsný haptén, slouží k vyhledávání kontaktní alergie na rostliny. V této směsi jsou obsaženy 3 nejčastěji se vyskytující látky, které jsou přítomny především v květech, ale i v chloupkách listů složnokvětých rostlin řádu *Asterales* (Hvězdicovité):

- **alantolactone,**
- **costunolide,**
- **dehydrocostus lactone.**

Řád *Asterales* (Hvězdicovité), má 2 čeledi: *Asteraceae* (Hvězdicovité), v angaamerické literatuře též pod názvem *Compositae*, dělenou do 103 rodů a čeleď *Cichoriaceae* (Čekankovité), která zahrnuje 28 rodů. Řád zahrnuje více než 20 000 druhů rostlin. Velké množství druhů patřící do této skupiny rostlin je velmi často pěstováno pro okrasu (aksamitník, astra, cínie, jirina), ale i pro průmyslové využití (čekanka, slunečnice). Některé z nich patří mezi léčivé rostliny (devěsíl, heřmánek, pelyněk, podběl, řebříček, šalvěj), zeleninu (artyčok, salát) a mnohé jsou běžnými plevely (bodlák, kopretina, „pampeliška“, pcháč, rmen, starček).

Sesquiterpenlaktony jsou oleoprskyřičné látky rozpustné v tucích (dosud jich bylo identifikováno asi 600), které se vyskytují v mnoha rostlinách. Více než 100 z těchto identifikovaných sesquiterpenlaktonů jsou potenciálním hapténem, především ty, které mají α -metylenovou skupinu exocyklicky vázanou na γ -laktonovém kruhu.

Haptén **alantolactone** je dostupný i samostatně v **0,033%** koncentraci pod kat. číslem **A 003B**.

Haptény **costunolide** (CAS No. 553-21-9) a **dehydrocostus lactone** **nejsou** samostatně dostupné k testování, jedná se o extrakt z rostliny *Saussurea lappa*, který se používá v kosmetickém průmyslu a v orientu se olej velmi často používá k léčbě mnoha (všech) nemocí.

Výskyt

Z hlediska vzniku kontaktní dermatitidy jsou nejdůležitější rody *Ambrosia* (Amrózie), *Artemisia* (Pelyněk), *Chrysanthemum* (Chryzantéma), *Leucanthemum* (Kopretina), *Parthenium* (Kopretina), *Pyrethrum* (Řimbaba), *Tanacetum* (Vratič) a *Xanthium* (Řepeň).

Chryzantémy (variety druhů *Chrysanthema indicum* a *Dendranthema grandiflora*), obsahující alantolaktón a arteglasin, patří mezi nejčastější příčinu kontaktního ekzému z této skupiny rostlin. Velmi populární je pěstování pokojové chryzantémy, pocházející z Kanárských ostrovů, *Chrysanthemum frutescens* (rodu *Argyranthemum*).

Sesquiterpenlaktony se nacházejí v rostlinách jako jsou např.: ambrózie (Ragweed, Traubenkraut, *Ambrosia artemisifolia*), arnika /prha/ (Arnica, Arnika), artyčok (Artichoke, Artischocke), benedykt (Blased-Thistle, Benediktenkraut), bodlák a pcháč (Thistle, Distel, Kratzdistel), cínie /ostálka/ (Zinnia), čekanka (Chicory, Zichorie), devěsíl (Butterbur, Pestwurz), estragon (Tarragon, Estragon), heřmánek (Chamomile, Kamille), hlávkový salát /květ/ (Lettuce, Kopfsalat), hvězdnice /astra/ (Aster), chrpa (Cornflower, Kornblume), chrpovník (*Saussurea*), chryzantéma (*Chrysanthemum*, *Crysanthemum*), jirina (Dahlia, Georgine), kokarda (Fireweed), kolotočník (Oxeye), kopretina (Marguerite), krásenka (Cosmos), krásnoočko (Coreopsis), lopuch (Burdock, Horseweed, Klette), měsíček /nechtík/ (Marigold, Ringelblume), mléč (Sowthistle, Gänsedistel), oman (Stinkwort, Alant), oruňka (Capeweed, *Cryptostemma*), ostropes (Cotton-thistle, Eselsdistel), pelyněk (Wormwood, Sagebrush, Wermut), pampeliška /smetanka/ (Dandelion, Löwenzahn), podběl (Coltsfoot, Hauflattich), řebříček (Yarrow, Schafgarbe), řimbaba (Feverfew, Mutterkraut), sedmikráska (Daisy, Gänseblümchen), sadec (Boneset, Wasserdost), slunečnice (Sunflower, Sonnenblume), starček (Dusty miller, Ragwort, Greiskraut, Kreuzkraut), šalvěj (Sage, Salbei), štěrbák (Endive, Wegwarte), třapatka (Black-eyed susan, Rudbeckie, Sonnenhut), řepeň (Cocklebur, Berufkraut), turan (Fleabane, *Erigeron*), vratič (Tansy, Rainfarn), záplevák (Sneezeweed, Bitterweed, *Helenium*), zlatobýl (Golden rot, Goldrute), aj.

Projevy kožních alergií se objevují většinou na rukou. Působením prachu z uvadlých rostlin anebo pylu mohou být postižené i jiné části těla nekryté oblečením. Prevalence výskytu kontaktní přecitlivělosti je 1,5-3,5%.

Mimo alergie na samotné rostliny je nutné myslet i na výrobky, ve kterých jsou použité extrakty z rostlin:

- kožní masti, krémy, tinktury, lotia obsahující rostlinné výtažky určené zvláště k hojení ran a mírnění zánětu,
- léčiva, která jsou určena k aplikaci na kůži (produkty obchodu se “zdravou výživou”),
- všechny kosmetické přípravky, které obsahují extrakty získané z uvedených rostlinných druhů (Natural beauty culture, Naturkosmetik)

Skupinová alergie

S vavřínem a některými rostlinami rodu *Frullania*, (čeleď *Jubulaceae*) např. jaterník (Liverwort). V Austrálii pak např. s tulipánovníkem (Tulip-tree, *Liriodendron*)

Poznámka

Přehled nejdůležitějších rodů rostlin patřících do řádu *Asterales* (Hvězdicotvaré)

1. Čeleď: *Asteraceae* – Hvězdicovité

ČR	Lat.	SR	ČR	Lat.	SR
Aksamitník	Tagetes	Aksamietnica	Ostropes	Onopordum	Ostropes
Ambrózie	Ambrosia	Ambrózia	Ostropestřec	Silybum	Pestrec
Arnika/Prha/	Arnica	Arnika	Parcha	Leuzea	Leuzea
Artyčok	Cyrana	Artičoka	Pcháč	Cirsium	Pichliač
Astra	Callistephus	Astrovka	Pelyněk	Artemisia	Palina
Benedykt	Cnicus	Benedikt	Pěťour	Galinsoga	Žltavka
Bodlák	Carduus	Bodliak	Podběl	Tussilago	Podběl
Cínie/Ostálka/	Zinnia	Cínia	Pouva	Iva	Iva
Děvětsil	Petasites	Devět'sil	Pupava	Carlina	Krasovlas
Dvouzubec	Bidens	Dvozub	Rmen	Anthemis	Ruman
Heřmánek	Matricaria	Rumanček	Řebříček	Achillea	Rebříček
Hvězdnice	Aster	Astra	Řepeň	Xanthium	Voškovník
Chrpa	Centaurea	Nevádza	Řimbaba	Pyrethrum	Rimbaba
Chrpina	Jacea	Navádzovec	Sadec	Eupatorium	Konopáč
Chrpovník	Saussurea	Pabodliak	Sedmikráska	Bellis	Sedmokráska
Jiřina/Jiřinka/	Dahlia	Georgína	Slaměnka/Smil/	Helichrysum	Slamiha
Kamzičnick	Doronicum	Kamzičnick	Slunečnice	Helianthus	Slnečnica
Kokarda	Gaillardia	Kokarda	Starček	Senecio	Starček
Kolotočnick	Telekia	Telekia	Suchokvět	Xanthemum	Suchokvet
Kopretina	Leucanthemum	Margaréta	Světlice	Carthamus	Pažlt
Krásenka	Cosmos	Krasul'ka	Topinambur	Helianthus	Topinambur
Krásnoočko	Coreopsis	Kráska	Třapatka	Rudbeckia	Rudbeckia
Lopuch	Arctium	Lopúch	Turan	Erigeron	Turica
Měsíček/Nechtík/Calendula		Nechtík	Turanka/Hnidák/	Conyza	Turanec
Oman	Inula	Oman	Vratič	Tanacetum	Vratič
Oruňka	Cryptostemma	Nechtíkovec	Záplevák	Helenium	
			Zlatobýl /Celík/	Solidago	Zlatobýl

2. Čeleď: *Cichoriaceae* – Čekankovité

ČR	Lat.	SR
Čekanka	Cichorium	Čakanka
Hadí mord	Scorzonera	Hodomor
Jestřábník	Hieracium	Jastrabník
Kozí brada	Tragopodon	Kozobrada
Pampeliška	Leontodon	Púpavec
Razilka	Aposeris	Razilka

RNDr. František Kratochvíl, DrSc. - Im-Bio-Pharm Consult Příční 19, 602 00 Brno www.epitesty.cz

IČ: 40449823, DIČ: CZ460402432 Tel./Fax: 545 571 828 mobil: 608 473 476 e-mail: epitesty@seznam.cz

Výhradní dovozce a distributor materiálů Chemotechnique Diagnostics, AB, Modemgatan 9, SE-235 39 Vellinge, Sweden

Mléč	Sonchus	Mlieč
Smetánka	Taraxacum	Púpava
Salát (Locika)	Lactuca	Šalát
Škarda	Crepis	Škarda